นิพนธ์ต้นฉบับ

ผลของโปรแกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครองต่อการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกวัยรุ่น[@]

เพชรน้อย	สิงห์ช่างชัย[1]	คนึงนิตย์	บุญเลิศ[6]
วิภา	สุวรรณรัตน์[2]	จรัญ	ศรีทวีวัฒน์[7]
อุษา	สุขาพันธุ์[3]	สมพิศ	คงเวช[8]
ศันสนีย์	บุญส่ง[4]	ฝีเสาะ	บินโหรน[9]
นิจฉรา	หัสมาน[5]	รัชนีกูล	ชนะวรรณโณ[10]

Effects of a sex education program for parents on their communication about sex with their teenage children

Singchungchai P[1], Suwannarat W[2], Sukhaphan U[3], Bunsong S[4], Hassman N[5], Bunlert K[6], Srithawiwat C[7], Khongwet S[8], Binron F[9], Snawanno R[10].

[1]Department of Administration in Nursing Education and Nursing Service, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University, Hat Yai, Songkhla, 90112, Thailand

[@]ได้รับทุนสนับสนุนจากองค์การแพธ (PATH) และกองทุนโลก (Global Fund)

[1]ภาควิชาการบริหารการศึกษาพยาบาลและบริการการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90112 [2]โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ อ.เมือง จ.สงขลา 90000 [3]โรงพยาบาลหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110 [4]โรงพยาบาลเขาชัยสน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง [5]โรงพยาบาลเทพา อ.เทพา จ.สงขลา 90150 [6]โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านหาดใหญ่) อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110 [7]โรงเรียนเทพา อ.เทพา จ.สงขลา 90150 [8]โรงเรียนวัดนิคมประสาท (มิตรภาพที่ 149) อ.เทพา จ.สงขลา 90150 [9]โรงเรียนจะนะชนูปถัมภ์ อ.จะนะ จ.สงขลา 90130 [10]โรงเรียนพะตงประธานศีรีวัฒน์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90230

รับต้นฉบับวันที่ 18 มีนาคม 2551 รับลงตีพิมพ์วันที่ 13 มกราคม 2552

[2]Songkhla Rajanakarin Neurological Hospital, Songkhla, 90000, Thailand
[3]Hat Yai Hospital, Hat Yai, Songkhla, 90110, Thailand
[4]Khao Chaison Hospital, Chao Chaison, Pattalung, 93130, Thailand
[5]Thepa Hospital, Thepa, Songkhla, 90150, Thailand
[6]Municipality School 2 (Ban Hat Yai), Hat Yai, Songkhla, 90110, Thailand
[7]Thepha School, Thepa, Songkhla, 90150, Thailand
[8]Wat Nikhom Prasat (Mitraphap No. 149), Thepa, Songkhla, 90150, Thailand
[9]Chana Chanupatham School, Chana, Songkhla, 90130, Thailand
[10]Patongpratankerewat School, Hat Yai, Songkhla, 90230, Thailand
Songkla Med J 2009;27(1):11-20

Abstract:

Objective: *To investigate the effects of a sex education programme designed for parents on their communication with their teenage children about sexual matters.*

Type of research: *Quasi-experiment*

Materials and methods: *The sample consisted of 40 parents and 40 of their teenage children divided between two groups; one from an urban school and the other from a rural school. The parents attended the education programme over two days and one evening. Data was collected before and after attending the programme then a follow-up study was made on the parent's frequency of communication about sex education with their teenage children by phone and a questionnaire sent by mail. The programme was tested for its content validity by three experts with reliability values of 0.80 and 0.83. The data was analysed using descriptive statistics and paired t-test*

Results: *The effects of the programme revealed that the levels of communication both before and after attending the programme were significantly different ($p<0.05$) with the mean score for communication after attending being higher than before attending for all the tested aspects: communication about sex with teenage children; teenage physical development; teenage relationships with the opposite sex; HIV/AIDS prevention; unwanted pregnancy prevention; medical use by teenagers and teenagers' understanding about the role of men and women according to Thai social standards. The level of the parents' and teenagers' satisfaction towards sex education was high.*

Key words: *communication about sex, parents, teenage children, sex education program*

บทคัดย่อ:

วัตถุประสงค์: *เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครองต่อการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกวัยรุ่น*

รูปแบบการวิจัย: *การวิจัยกึ่งทดลอง*

วัสดุและวิธีการ: *กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครอง และลูกวัยรุ่น ในโรงเรียนเขตเมือง 1 แห่ง และเขตชนบท 1 แห่ง จำนวน 80 คน (แบ่งเป็นผู้ปกครอง 40 คน และลูกวัยรุ่น 40 คน) ระยะเวลาของโปรแกรมการพัฒนาทั้งหมด 2 วัน 1 คืน เก็บข้อมูลทั้งก่อนและหลังเข้ารับการพัฒนาโปรแกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครอง มีการติดตามประเมินผลการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกวัยรุ่น โดยใช้โทรศัพท์และแบบสอบถามหลังผ่านการอบรมไปแล้ว 10 สัปดาห์ เครื่องมือวิจัย คือ โปรแกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครอง แบบสอบถาม และแบบประเมินความพึงพอใจโปรแกรมเพศศึกษา เครื่องมือตรวจสอบความตรงจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.80 และ 0.83 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติทีเป็นรายคู่ (paired t-test)*

ผลการศึกษา: *ผลการใช้โปรแกรมเพศศึกษา พบว่าระดับการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างผู้ปกครองและลูกวัยรุ่นในครอบครัวก่อน และหลังการใช้โปรแกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p<0.05$) คะแนนเฉลี่ยการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครองและลูกวัยรุ่นหลังใช้โปรแกรมมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้าโปรแกรมทุกด้าน (ด้านการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกวัยรุ่นด้านพัฒนาการด้านร่างกายของวัยรุ่น การคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่น การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี หรือเอดส์ การป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การใช้ยาสำหรับวัยรุ่น และความเข้าใจบทบาทชายหญิงของลูกวัยรุ่นตามมาตรฐานสังคมไทย) และพบว่าผู้ปกครองและลูกมีความพึงพอใจโปรแกรมเพศศึกษาในระดับมาก*

คำสำคัญ: *การสื่อสารเรื่องเพศ, โปรแกรมเพศศึกษา, ผู้ปกครอง, ลูกวัยรุ่น*

บทนำ

ในปัจจุบันมีรายงานวิจัยพบว่าวัยรุ่นยังมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าวัยรุ่นมีอัตราการติดเชื้อโรคทางเพศสัมพันธ์สูงประมาณ 1 ใน 4 คน ต่อปี[1] ในปี พ.ศ. 2543 พบอัตราการติดเชื้อหนองในสูงสุดในวัยรุ่นหญิงที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี และในปีเดียวกัน ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีรายงานว่ามีผู้ติดเชื้อเอชไอวี ร้อยละ 17 ในกลุ่มวัยรุ่นอายุ 13-24 ปี[2] นักวิจัยประมาณการว่ามากกว่าครึ่งของผู้ติดเชื้อ รายใหม่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี[3] ประเทศที่พัฒนาแล้ว ปัญหาการคลอดของมารดาวัยรุ่นก็ยังคงพบในอัตราที่สูงใน 2 ประเทศ คือ อังกฤษและแคนาดา[4] นอกจากนี้ ยังพบว่าอัตราการคลอดของมารดาวัยรุ่นนอกสมรสที่มีอายุ 15-19 ปี เพิ่มขึ้น ซึ่งพบประมาณร้อยละ 80 ของอัตราการเกิดทั้งหมด[5] ในประเทศไทย พบว่าเยาวชนติดเชื้อเอชไอวีมากที่สุดอยู่ในช่วงอายุ 15-29 ปี ปัจจัยหลักเกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมโดยพบร้อยละ 84[6] ส่วนในภาคใต้ พบว่า หญิงตั้งครรภ์มีอัตราการติดเชื้อร้อยละ 1-2 บางพื้นที่มีการติดเชื้อเอชไอวีมากกว่าร้อยละ 2 ซึ่งถือว่าสูงมากในช่างระยะ 2-3 ปี เช่น จังหวัดภูเก็ต ระนอง นครศรีธรรมราช กระบี่ นราธิวาส แนวโน้มในภาคใต้ตอนล่างมีเพิ่มขึ้น[7]

ประเด็นที่สำคัญในการพิจารณาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นเริ่มให้สำคัญต่อสภาพสังคมและครอบครัว โดยเฉพาะทักษะสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของผู้ปกครองยังมีน้อยและขาดความรู้แหล่งข้อมูล

การขอความช่วยเหลือจากสังคมในด้านต่าง ๆ กรณีที่ต้องการความช่วยเหลือในเรื่องเพศหรือกรณีมีลูกอยู่ในวัยรุ่นมีประเด็นเรื่องเพศส่วนใหญ่มักจะพบปัญหาที่ตามมา คือ ขาดความรู้ ทำให้ผู้ปกครองแสดงบทบาทการให้คำปรึกษาเรื่องเพศอย่างไม่เหมาะสม[8] ในต่างประเทศได้มีความพยายามที่จะทำให้ครอบครัวมีอิทธิพลในการดูแลวัยรุ่นมากขึ้น โดยการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมเข้าใจพฤติกรรมทางเพศของเด็ก จากการศึกษาพบว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัว และช่วยในการลดการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็ก ดังนั้นการสื่อสารระหว่างพ่อแม่มีส่วนทำให้วัยรุ่นมีความเข้าใจและมีความพอใจในพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น[9-11]

ในประเทศไทยการพัฒนาโปรแกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครองโดยตรงยังไม่ชัดเจนส่วนใหญ่เป็นวิจัยทางอ้อม เช่น การพัฒนาชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย[12] หรือเป็นเพียงการวิจัยเชิงสำรวจ เช่น ความรู้ความสะดวกใจ และการตอบสนองของบิดามารดาเกี่ยวกับการพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น[13] หรือการศึกษาความพร้อมของพ่อแม่ในการสอนเพศศึกษาแก่บุตร[14] หรือการสอนเรื่องเพศของพ่อแม่และความต้องการเรียนรู้เรื่องเพศของลูก[15] คณะผู้วิจัยได้สำรวจการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับเยาวชนในสถานศึกษา พบว่าเมื่อมีปัญหาเรื่องเพศวัยรุ่นจะเลือกปรึกษากับเพื่อนร้อยละ 47 ปรึกษาครูมีเพียงร้อยละ 7 และปรึกษาผู้ปกครอง ร้อยละ 4 จึงเห็นได้ว่าวัยรุ่นยังขาดการสื่อสารเรื่องเพศกับผู้ปกครอง[16] ดังนั้นการทดลองมีโปรแกรมให้ผู้ปกครองมีโอกาสเรียนรู้เข้าใจเพศศึกษาแบบรอบด้านจึงมีความสำคัญในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกวัยรุ่น น่าจะทำให้ลูกวัยรุ่นมีความพอใจในการสื่อสารเรื่องเพศกับผู้ปกครองมากขึ้น และเป็นการขยายวิธีการการทำหลักสูตรเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครองในประเทศไทยเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครองต่อการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกวัยรุ่นในครอบครัวในด้าน

1) เปรียบเทียบการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างผู้ปกครองและลูกวัยรุ่นในครอบครัวก่อนและหลังการใช้โปรแกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครอง

2) เปรียบเทียบความพึงพอใจในการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างผู้ปกครองกับลูกวัยรุ่นหลังใช้โปรแกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครอง

วัสดุและวิธีการ

ตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองและลูกวัยรุ่นในสถานศึกษา รวม 80 คน เป็นผู้ปกครอง 40 คน และลูกวัยรุ่น จำนวน 40 คน ใช้วิธีคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยวิธีการ Power Analysis[17] ที่ effect size เท่ากับ 0.80 และที่ power level เท่ากับ 0.80 ระดับนัยสำคัญ 0.05 เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง คือ เป็นผู้ปกครองและลูกวัยรุ่นเรียนอยู่ในสถานศึกษา สามารถเข้าร่วมโปรแกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครองได้ 20 ชั่วโมง และยินดีให้คณะผู้วิจัยติดตามผลในระยะ 10 สัปดาห์ หลังจากการวิจัยกลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลครบถ้วน

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัย การวิจัยนี้ใช้เครื่องมือทั้งหมด 3 ชุด คือ

1. ชุดโปรแกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครองเป็นโปรแกรมเพื่อให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา (ประกอบด้วยหัวข้อสถานการณ์เรื่องเพศของวัยรุ่นไทย พัฒนาการด้านร่างกายของวัยรุ่น จิตวิทยาวัยรุ่น การคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่น การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี หรือเอดส์ การป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การใช้ยาสำหรับวัยรุ่น ความเข้าใจบทบาททางเพศหญิงและชาย) และทักษะการสื่อ

สารเรื่องเพศกับลูกวัยรุ่น (ทักษะการฟัง การตั้งคำถามเรื่องเพศ การใช้ความเงียบ และการสะท้อนคิด) เพื่อให้เนื้อหาในโปรแกรมเหมาะสมกับบริบทของผู้ปกครอง ในภาคใต้ คณะผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมจากหลักสูตรเพศศึกษาขององค์กรแพธ (PATH)[18] ให้สอดคล้องกับผู้ปกครองที่นับถือทั้งศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ดังนั้นโปรแกรมนี้จึงให้ครูที่สอนเพศศึกษาทั้งที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธในภาคใต้ จำนวน 3 ท่าน ช่วยปรับปรุงและตรวจสอบความตรงเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทภาคใต้

2. แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองและลูกวัยรุ่น ประกอบด้วย ข้อมูลเพศ ศาสนา จำนวนบุตรที่มีของผู้ปกครอง และอายุของผู้ปกครองและลูกวัยรุ่น

3. แบบสอบถามวัดการสื่อสารเรื่องเพศและความพอใจในการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครองและลูกวัยรุ่นตามแนวทางและเนื้อหาโปรแกรม โดยถามเรื่องการสื่อสารและความพึงใจ อย่างละ 7 ข้อ รวมข้อคำถามจำนวน 14 ข้อ ลักษะข้อคำถามเป็นคำถามปลายเปิดและปลายปิด ใช้มาตรวัดแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มีคะแนนพูดคุยหรือการสื่อสารและพอใจมากที่สุด (4 คะแนน) มีการสื่อสารและพอใจมาก (3 คะแนน) มีการสื่อสารและพอใจปานกลาง (2 คะแนน) มีการสื่อสารและพอใจน้อย (1 คะแนน) ไม่มีการสื่อสารหรือไม่พอใจ (0 คะแนน) แบบสอบถามนี้ผ่านการตรวจสอบความตรงครอบคลุมเนื้อหา จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน หาความเที่ยงกับกลุ่มผู้ปกครองและลูกวัยรุ่นจำนวน 20 ราย วิเคราะห์หาความเที่ยงด้วยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟ่าครอนบาค ในส่วนข้อคำถามของผู้ปกครองได้เท่ากับ 0.80 และส่วนข้อคำถามของลูกวัยรุ่นได้ 0.83

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบการสื่อสาร (พูดคุย) เรื่องเพศระหว่างผู้ปกครองก่อนและหลังการใช้โปรแกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ด้วย paired t-test

2. เปรียบเทียบความพึงพอใจในการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างผู้ปกครองกับลูกวัยรุ่นหลังใช้โปรแกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ด้วย independent t-test

3. ศึกษาความพึงพอใจการใช้โปรแกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครองในเมืองและในชนบท ด้วย independent t-test

ผลการศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครองและลูกวัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองอาศัยในเขตเมือง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 80.0) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 80.0) มีอายุอยู่เฉลี่ย 37.50 ปี มีบุตรจำนวน 1 คนมากที่สุด (ร้อยละ 50.0) ส่วนผู้ปกครองที่อยู่ในเขตชนบท ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 75.0) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 60.0) ส่วนใหญ่มีบุตรเฉลี่ยจำนวน 2 คน (ร้อยละ 42 .0) มีอายุอยู่เฉลี่ย 34.70 ปี ทั้งสองกลุ่มตัวอย่างไม่เคยมีประสบการณ์อบรมเรื่องเพศศึกษามาก่อน ข้อมูลส่วนบุคคลของลูกวัยรุ่น พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตเมือง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 50.0) มีอายุอยู่เฉลี่ย 15.12 ปี ส่วนลูกวัยรุ่นที่อยู่ในเขตชนบท ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60.0) มีอายุอยู่เฉลี่ย 15.68 ปี

ผลการใช้โปรแกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครองต่อการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกวัยรุ่นในครอบครัว พบว่าคะแนนความถี่การสื่อสารเรื่องเพศก่อนและหลังเข้ารับการเรียนรู้โปรแกรมเพศศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าก่อนเข้าโปแกรมผู้ปกครองมีคะแนนความถี่การสื่อสารเรื่องเพศเกี่ยวกับความเข้าใจบทบาทชายหญิงของลูกวัยรุ่นตามมาตรฐานสังคมไทยมีค่าคะแนนสูงกว่าด้านอื่นๆ และมีคะแนนการพูดคุยเกี่ยวกับการรู้จักวิธีวางแผนครอบครัวของวัยรุ่นไทยน้อยที่สุด (ตารางที่ 1) นอกจากนั้นยังมีคะแนนความถี่การสื่อสารระดับน้อยในการพูดคุยเรื่องการเปลี่ยนแปลงร่างกายของลูกวัยรุ่น การปรึกษาเรื่องการคบเพื่อน

ต่างเพศ การพูดคุยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารเรื่องเอดส์หรือการติดเชื้อเอชไอวี การพูดคุยเกี่ยวกับข่าวการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นไทย การปรึกษาเรื่องการใช้ยาหรือผลิตภัณฑ์ด้านความสวยความงามหรือสิวฝ้า แต่เมื่อวิเคราะห์คะแนนความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศหลังจากที่ผู้ปกครองเข้าโปรแกรมการเรียนรู้เพศศึกษาสำหรับผู้ปกครอง พบว่าคะแนนความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกในทุกด้านที่กล่าวมามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ (ตารางที่ 1)

ส่วนความพึงพอใจโปรแกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครองหลังติดตามผล 10 สัปดาห์ พบว่า ทั้งผู้ปกครองในเขตชนบทและเขตเมือง มีความพึงพอใจการเรียนรู้เพศศึกษาในระดับมาก และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจระหว่างผู้ปกครองกับลูกในเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศ ทั้งผู้ปกครองและลูกวัยรุ่นมีความพึงพอใจในระดับมาก ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครองทั้งก่อนและหลังเข้ารับการเรียนรู้โปรแกรมเพศศึกษาสำหรับผู้ปกครอง

ประเด็นการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา	คะแนนความถี่การสื่อสาร				
	ก่อนเข้าโปรแกรม		หลังเข้าโปรแกรม		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t-value
1. การพูดคุยเรื่องการเปลี่ยนแปลงร่างกายของวัยรุ่น	1.65	0.58	3.10	0.64	-7.85*
2. การพูดคุยเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ	1.85	0.59	3.10	0.55	-6.14*
3. การพูดคุยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารเรื่องเอดส์หรือเอชไอวี	1.70	0.57	3.10	0.55	-8.46*
4. การพูดคุยเกี่ยวกับข่าวการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นไทย	1.38	0.49	3.15	0.81	-8.47*
5. การพูดคุยวิธีวางแผนครอบครัวของวัยรุ่นไทย	1.20	0.41	2.35	0.59	-6.33*
6. การปรึกษาการใช้ยาหรือผลิตภัณฑ์ด้านความสวยความงามหรือสิวฝ้า	1.60	0.42	2.55	0.72	-4.53*
7. การพูดคุยเกี่ยวกับความเข้าใจบทบาทชายหญิงของลูกวัยรุ่นตามมาตรฐานสังคมไทย	2.60	0.48	2.90	0.72	-2.13*
รวม	1.65	0.25	2.95	0.27	-15.82*

* $p<0.05$

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความพึงใจหลังเข้ารับการเรียนรู้โปรแกรมเพศศึกษา สำหรับผู้ปกครองจำแนกตามกลุ่มเป้าหมายและเขตที่อยู่อาศัย

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนความพึงพอใจโปรแกรมเพศศึกษา		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t-value
กลุ่มเป้าหมาย			
ผู้ปกครอง	3.58	0.51	-1.78
ลูกวัยรุ่น	3.30	0.47	
เขตที่อยู่อาศัย			
ผู้ปกครองในเขตเมือง	3.40	0.59	0.18
ผู้ปกครองในเขตชนบท	3.53	0.49	

วิจารณ์

เปรียบเทียบการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของผู้ปกครองก่อนและหลังการใช้โปรแกรมเพศศึกษา พบว่าก่อนและหลังเข้ารับการเรียนรู้โปรแกรมเพศศึกษาผู้ปกครองมีคะแนนเฉลี่ยการสื่อสารเรื่องเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยก่อนการเรียนรู้โปรแกรมเพศศึกษา พบว่าผู้ปกครองมีการสื่อสารเกี่ยวกับความเข้าใจบทบาทชายหญิงของลูกวัยรุ่นตามมาตรฐานสังคมไทยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ โดยเฉพาะเรื่องการรู้จักวิธีวางแผนครอบครัวคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งอมรา สุนทรธาดา[18] ได้วิเคราะห์ว่าบทบาททางเพศ (gender role) เป็นผลจากกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคมของผู้ปกครองที่ได้ผ่านการสอนและฝึกอบรมเรียนรู้การสร้างความเป็นชายและความเป็นหญิงในครอบครัวตั้งแต่เด็ก เช่น ผู้ชายมีบทบาทเป็นผู้นำครอบครัว ส่วนผู้หญิงทำหน้าที่ดูแลอบรมเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ส่วนหนึ่งของบทบาทหญิงชายในบริบทสังคมไทยเป็นผลมาจากวิถีศาสนาผสมผสานกับบรรทัดฐานของสังคม เหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้ปกครองสะดวกคุยหรือให้ความสำคัญกับบทบาทชายและหญิงในครอบครัวมากกว่าด้านอื่นๆ ส่วนการคุยเรื่องเพศ ผู้ปกครองให้ข้อมูลก่อนเข้าอบรมว่ามักหลีกเลี่ยงพูดถึงและรู้สึกไม่สะดวกใจ อาย ที่จะแนะนำเรื่องเพศแก่ลูก นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าเพศศึกษาเป็นแค่เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพรพิมล แก้วกมล[13] ดังนั้นผู้ปกครองจึงเน้นการสอนให้ลูกเห็นว่าการพูดคุยหรือการทำความรู้จักวิธีการใช้การคุมกำเนิดขณะวัยเรียนเป็นเรื่องอันตรายต่อชีวิต จิตใจ ผู้ปกครองจึงให้ข้อมูลเชิงตำหนิ ป้องปราม เพื่อส่งเสริมการรักษาพรหมจรรย์ และไม่ส่งเสริมการแสดงออกหรือแสดงความรู้สึกที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ การคุยเรื่องเพศถือเป็นการชี้โพรงให้กระรอก ลูกๆ ควรรู้เรื่องเหล่านี้หลังจากมีครอบครัวแล้ว สอดคล้องกับระบบการศึกษาไทยในอดีตที่เชื่อว่าเพศศึกษายังไม่ต้องจัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาแต่คนเราสามารถเรียนรู้เรื่องเพศเมื่อโตแล้ว (Abstinence-Only-Until-Marriage)[20]

หลังจากการเข้ารับการเรียนรู้โปรแกรมเพศศึกษา พบว่า ผู้ปกครองมีคะแนนความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศเพิ่มขึ้นทุกด้าน เนื่องจากกิจกรรมและเนื้อหาของโปรแกรมเพศศึกษาได้ให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจเพศศึกษาแบบรอบด้าน (Comprehensive Sexuality Education) ที่หมายถึงความรู้และความเข้าใจเรื่องเพศ 6 ด้าน คือ พัฒนาการของร่างกาย (human development) ของวัยรุ่น การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (relationship) ของวัยรุ่น การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล (personal skills) ด้านความเข้าใจพฤติกรรมทางเพศ (sexual behavior) การดูแลสุขภาพทางเพศ (sexual health) และความเข้าใจเรื่องเพศให้สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรม (society culture)[21-22] อธิบายได้ว่าเมื่อผู้ปกครองสะท้อนคิดสถานการณ์ของวัยรุ่นจากการนำเสนอข้อมูลของโปรแกรม ทำให้ผู้ปกครองเข้าใจสังคมวัยรุ่นที่มีความเสี่ยงจากสังคมภายนอก วัยรุ่นในปัจจุบันจึงมีการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนที่หลากหลาย การที่ผู้ปกครองมีความเข้าใจในเรื่องทักษะชีวิตของวัยรุ่นและเข้าใจการสร้างสัมพันธภาพของลูกที่มีโอกาสเป็นทั้งเพื่อนหรือแฟนของลูก ซึ่งถ้าผู้ปกครองให้โอกาสลูกพูดคุย พฤติกรรมการคบเพื่อนต่างเพศของลูกยังอยู่ในสายตาผู้ปกครองทำให้สามารถให้การดูแลได้ปลอดภัยกว่า หากผู้ปกครองไม่ให้โอกาสสื่อสารหรือให้พูดคุยเรื่องเพศอาจทำให้วัยรุ่นไปขอคำแนะนำจากเพื่อนที่อาจให้คำแนะนำไม่ถูกต้อง หรือวัยรุ่นอาจหาข้อมูลเองจากการอ่านหนังสือทางเพศ ทางอินเตอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ หรือลองใช้บริการกับหญิงบริการแทนจนก่อปัญหาทางสังคม[23-24]

ในด้านความพึงพอใจของผู้ปกครองและลูกวัยรุ่นในเขตเมืองและเขตชนบท พบว่ามีความพึงพอใจโปรแกรมนี้ในระดับมากไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เนื่องจากผู้ปกครองมีความเข้าใจสถานการณ์เรื่องเพศของวัยรุ่น และเข้าใจเนื้อหาเรื่องเพศศึกษาเพิ่มมากขึ้นว่าการสื่อสารเรื่องเพศศึกษามิใช่การพูดคุยแค่เรื่องเพศสัมพันธ์ หรือเรื่องแฟนของลูกวัยรุ่นเท่านั้น แต่ยังมีการสื่อสารในเรื่องวิถีชีวิตของลูกวัยรุ่นที่ต้องดูแลให้เท่าทันสถานการณ์ความรุนแรงด้านเพศของสังคมนอกบ้าน เป็นที่ยอมรับว่าหากวัยรุ่นไม่ได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศศึกษาอย่างถูกต้องจะทำให้เด็กเกิดความวิตกกังวล รู้สึกสับสนและลำบากในการปรับตัวต่อสิ่งยั่วยุรอบด้าน[25] แต่ถ้าวัยรุ่นเข้าใจเรื่องเพศอย่างถูกต้องจะทำให้เด็กลดความวิตกกังวล[24-25] นอกจากนี้โปรแกรมนี้ทำให้ผู้ปกครองและลูกมีสัมพันธภาพเพิ่มขึ้น รู้สึกว่ามีความใกล้ชิดกับลูกมากขึ้น ไว้ใจในการพูดคุยหรือมีการสื่อสารกับผู้ปกครองมากขึ้น ผลการวิจัยนี้ยังคล้ายกับรายงานวิจัยของต่างประเทศที่พบว่าผู้ปกครองที่เข้าเพศศึกษาจะมีความพึงพอใจในสัมพันธภาพของบทบาทของมารดา มีทัศนคติเชิงบวกต่อการให้คุณค่าในเรื่องทางเพศของบุตร[8-9] และยังช่วยชะลอการมีเพศสัมพันธ์ในช่วงวัยรุ่นของลูก เนื่องจากผู้ปกครองและลูกมีความสะดวกใจในการตัดสินใจคุยเรื่องเพศร่วมกัน[10-11]

สรุป

โปรแกรมการสอนเพศศึกษานี้ได้ผลเบื้องต้นเป็นที่น่าพอใจ เป็นการศึกษานำร่องเบื้องต้นสำหรับผู้ปกครอง การช่วยส่งเสริมผู้ปกครองมีความรู้เรื่องเพศศึกษาและเข้าใจทักษะการสื่อสารเรื่องเพศทำให้สามารถสร้างสัมพันธภาพและเพิ่มความสะดวกใจในการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับลูกๆ เรื่องเพศ

เอกสารอ้างอิง

1. Alan Guttmacher Institute. Sex and America's teenagers, New York: The Alan Guttmacher Institute; 1994.
2. Centers for disease control and prevention. Sexually transmitted disease surveillance, 2000. US Department of Health and Human Services. Atlanta: GA Centers for Disease Control and Prevention; 2001.

3. Centers for Disease Control and Prevention. HIV/AIDS surveillance report 12. 2000;2:21-44.
4. Singh S, Darroch JE, Adolescent pregnancy and childbearing: levels and trends in developed countries. Fam Plann Perspect 2000;32:14-23.
5. Brooks-Gunn J, Furstenberg FF. The children of adolescent mothers physical, academic and psychological outcomes. Dev Rev 1986;6:224-251.
6. กลุ่มโรคเอดส์. สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. วิเคราะห์สถานการณ์ผู้ติดเชื้อผู้ป่วยเอดส์ในประเทศไทย. 2546.
7. สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ (วพส.) และหน่วยระบาดวิทยา. ข้อเท็จจริงและสถิติภาวะคุกคามสุขภาพภาคใต้ 2550. สงขลา: คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2550;18-20.
8. Miller BC, Benson B, Galbraith KA. Family relationships and adolescent pregnancy risk: a research synthesis. Dev Rev 2001;21:1-38.
9. Jaccard J, Dittus PJ, Gordon VV. Parent-adolescent congruency in reports of adolescent sexual behavior and in communication about sexual behavior. Child Dev 1998;69:247-261.
10. Feldman SS, Rosenthal DA. The effect of communication characteristics on family members' perceptions of parents as sex educators. J Res Adolescent. 2000;10:119-50.
11. Whitaker DJ, Miller KS, May DC, et al. Teenage partners' communication about sexual risk and condom use: the importance of parent-teenager discussions. Fam Plann Perspect 1999;31:117-21.
12. แรมจันทร์ แลส้นกลาง. การพัฒนาชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสร้าง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย [วิทยานิพนธ์ปรัชญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาประถมศึกษา] เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2542.
13. พรพิมล แก้วกมล. ความรู้ ความสะดวกใจและการตอบสนองของบิดามารดาเกี่ยวกับการพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น [วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตร-มหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลแม่และเด็ก]. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2539.
14. วันเพ็ญ อื้อกุล, กอบกาญจน์ มหัทธโนล. การศึกษาความพร้อมของพ่อแม่ในการสอนเพศศึกษาแก่บุตร. วารสารวางแผนครอบครัวและประชากร. 2543; 21-33.
15. สุรีย์พร กฤษเจริญ, กัญจนี พลอินทร์, ฐิติพร อิงคถาวรวงค์, และคณะ. การสอนเรื่องเพศของพ่อแม่และความต้องการเรียนรู้เรื่องเพศของลูก. สงขลานครินทร์เวชสาร 2008;26:60-70.
16. เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. รายงานการติดตามผลด้วย CIPP MODEL: ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในสถานศึกษาของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและเยาวชนในภาคใต้ [รายงานวิจัย]. สงขลา: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2547.
17. Polit DF, Hungler BP. Nursing research principles and methods. Philadelphia: Lippincott; 1990.
18. องค์การแพธ (PATH). แนวคิดในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูและผู้ปฏิบัติงานด้านเพศศึกษาสำหรับเยาวชน. กรุงเทพมหานคร: เออร์เจนท์ แทค; 2549.
19. อมรา สุนทรธาดา บททบทวนความสัมพันธ์เชิงอำนาจและพฤติกรรมอนามัยเจริญพันธ์. เอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโครงการวิจัยด้านเพศ มิติทางเพศ และอนามัยเจริญพันธุ์ โรงแรมพีพี จังหวัดข่อนแก่น 8-19 พฤศจิกายน 2542. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล; 2542.
20. ยุพา พูนขำ. เพศศึกษา: ภูมิคุ้มกันที่วัยรุ่นต้องได้รับ. วารสารการสร้างเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม 2544;26-32.

21. Grunseit A, Kippax S. Effects of sex education on young people's sexual behavior. Geneva: World Health Organization; 1993.
22. Kirby D, Laris BA, Rolleri L. Sex and HIV education programs for youth: their impact and important characteristics. Callfornia: ETR Associates; 2006.
23. มธุรดา เจริญทวีทรัพย์. แนวทางในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในครอบครัว [วิทยนิพนธ์ปริญญานิเทศศาสตรบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2545.
24. สมชาย อินโต. ปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงของการก่ออาชญากรรมทางเพศประเภทคดีข่มขืนกระทำชำเรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม)]. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล; 2536.
25. พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. จิตวิทยาประยุกต์จิตวิทยาครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2536.